EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 20.5.2020
COM(2020) 204 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om medlemsstaternas erfarenheter av genomförandet av nationella mål som fastställts i deras nationella handlingsplaner och om framstegen när det gäller genomförandet av direktiv 2009/128/EG om en hållbar användning av bekämpningsmedel

1. INLEDNING

Europeiska unionen har ett av världens strängaste system för godkännande och kontroll av användning av bekämpningsmedel[1], om inte det strängaste. Direktiv 2009/128/EG[2] om en hållbar användning av bekämpningsmedel, förordning (EG) nr 1107/2009[3], förordning (EG) nr 396/2005[4], förordning (EU) 2017/625 [5] och förordning (EG) nr 1185/2009[6] utgör den rättsliga grunden för en säker och hållbar användning av bekämpningsmedel i EU.

Syftet med denna ram för bekämpningsmedel är att minimera konsekvenserna av bekämpningsmedel för människors hälsa och miljön, genom minskat beroende och genom ökad användning av icke-kemiska bekämpningsmedel och lågriskbekämpningsmedel.

I direktiv 2009/128/EG fastställs ett antal åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel genom att minska de risker och konsekvenser som deras användning innebär för människors hälsa och miljön. En av de viktigaste åtgärderna är genomförandet av integrerat växtskydd, liksom främjande av alternativa strategier eller metoder, såsom att minska beroendet av bekämpningsmedel. I den nuvarande och framtida gemensamma jordbrukspolitiken ingår flera instrument som stöder användarnas genomförande av integrerat växtskydd[7].

---

1 Med begreppet *bekämpningsmedel* avses i denna rapport växtskyddsmedel (PPP) enligt definitionen i artikel 3.10 a i direktiv 2009/128/EG.

2 Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel (EUT L 309, 24.11.2009, s. 71).

3 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG (EUT L 309, 24.11.2009, s. 1).

4 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 396/2005 av den 23 februari 2005 om gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i eller på livsmedel och foder av vegetabiliskt och animaliskt ursprung och om ändring av rådets direktiv 91/414/EEG (EUT L 70, 16.3.2005, s. 1).

5 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll) (EUT L 95, 7.4.2017, s. 1).

6 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1185/2009 av den 25 november 2009 om statistik om bekämpningsmedel (EUT L 324, 10.12.2009, s. 1).

7 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden.
Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Direktiv 2009/128/EG är i huvudsak baserat på åtgärder som ska vidtas på medlemsstatsnivå, med tanke på skillnaderna på jordbruksområdet inom EU. Enligt direktivet ska medlemsstaterna ta fram nationella handlingsplaner som fastställer kvantitativa mål, riktmärken, åtgärder och tidtabeller. Ett fullständigt genomförande av direktivet skulle minska riskerna för människors hälsa och miljön, och minska beroendet av bekämpningsmedel.

Enligt artikel 4.3 i direktiv 2009/128/EG ska kommissionen lämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om medlemsstaternas erfarenheter av genomförandet av nationella mål som fastställts i de nationella handlingsplanerna för att nå målen i direktivet. Kommissionen måste dessutom, i enlighet med artikel 16 i direktivet, rapportera regelbundet till Europaparlamentet och rådet om framstegen när det gäller genomförandet av direktivet. Med denna rapport uppfylls dessa rapporteringskrav.

Det finns en ökande medvetenhet i samhället vad gäller hållbarhet i samband med livsmedelsproduktion, där hållbar användning av bekämpningsmedel är en viktig aspekt, vilket framgår av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling[8] och kommissionens diskussionsunderlag *Mot ett hållbart EU 2030*[9]. Denna medvetenhet tog sig 2017 uttryck i ett europeiskt medborgarinitiativ,[10] där kommissionen bland annat uppmanades att sätta upp obligatoriska mål i EU för minskad användning av bekämpningsmedel. Kommissionen förband sig i sitt svar till medborgarinitiativet[11] att använda denna rapport som en möjlighet att utvärdera om tillräckliga framsteg har gjorts med att minska riskerna med koppling till bekämpningsmedel. Om tillräckliga framsteg inte har gjorts kommer kommissionen att överväga upprättande av obligatoriska, europeiska mål för att minska riskerna med bekämpningsmedel.

Vidare offentliggjorde revisionsrätten nyligen sin rapport *Hållbar användning av växtskyddsmedel*[12], där en bedömning görs av om kommissionens och medlemsstaternas åtgärder har minskat riskerna i samband med användning av bekämpningsmedel, och av om relevant lagstiftning ger ändamålsenliga incitament för att minska beroendet av bekämpningsmedel. I rapporten ges kommissionen ett antal rekommendationer, bland annat att omvandla principerna för integrerat växtskydd till praktiska kriterier, och att förbättra både statistiken om bekämpningsmedel och harmoniserade indikatorer.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken.
Förslag till förordning om fastställande av regler om stöd för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken (COM(2018) 392).

8 Finns på: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

9 Finns på: https://ec.europa.eu/commission/files/reflection-paper-towards-sustainable-europe_sv

10 Finns på: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000002_sv

11 Finns på: https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2017/SV/C-2017-8414-F1-SV-MAIN-PART-1.PDF

12 Finns på: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_05/SR_Pesticides_SV.pdf

Den biologiska mångfalden i jordbrukets ekosystem har försämrats avsevärt, vilket återspeglas i ett minskat antal fåglar i odlingslandskapet och försvunna insektspopulationer på vissa platser i EU. Användningen av bekämpningsmedel har bland andra faktorer identifierats som en viktig orsak till denna utveckling.

Kommissionen uppmärksammar hållbarhetsrelaterade samhällsproblem inom ramen för den europeiska gröna given[13], och i synnerhet inom Från jord till bord-strategin och strategin för biologisk mångfald. De här initiativen kommer att främja hälsosamma ekosystem och biologisk mångfald, mer hållbara system för livsmedelsproduktion och hälsosammare kost, samtidigt som hållbara försörjningsmöjligheter säkerställs för jordbrukare, liksom tillgång till näringsrika livsmedel av hög kvalitet för konsumenter. Det står klart att det kommer att krävas innovativa metoder för att uppnå dessa mål.

Denna rapport bygger på följande informationskällor:

- De 15 reviderade nationella handlingsplaner som lämnades in till kommissionen senast den 31 mars 2019, och som finns att tillgå på engelska[14].
- Svar på en skrivelse från kommissionen till alla medlemsstater i oktober 2017, där svagheterna i de inledande nationella handlingsplanerna påkallades.
- Kommissionens revisioner i fyra medlemsstater 2018[15] och i sju medlemsstater 2019[16] för att undersöka de övergripande framstegen med att genomföra direktiv 2009/128/EG.
- Svar på en skrivelse från kommissionen till fyra medlemsstater[17] i oktober 2018, med ytterligare förtydliganden av svagheter i de inledande nationella handlingsplanerna.
- Svar från 24 medlemsstater[18] på en enkät från kommissionen i december 2018 om översynerna av deras inledande nationella handlingsplaner.
- Information som lämnats av medlemsstaterna i samband med möten med arbetsgruppen för direktiv 2009/128/EG som anordnats av kommissionen.
- Resultaten från ett index för övervakning av efterlevnaden som tagits fram av kommissionen för att mäta medlemsstaternas framsteg med att genomföra varje artikel i direktiv 2009/128/EG (bilaga). Med hjälp av indexet för övervakning av efterlevnaden kan efterlevnadsnivån mätas på EU-nivå för var och en av artiklarna i direktivet, baserat på ovannämnda informationskällor och direkt kommunikation med medlemsstaterna.

---

13 *Den europeiska gröna given* (COM(2019) 640 final).

14 Belgien, Tjeckien, Danmark, Irland, Spanien, Frankrike, Cypern, Litauen, Luxemburg, Malta, Österrike, Polen, Portugal, Slovenien och Finland.

15 Bulgarien, Spanien, Frankrike och Ungern.

16 Irland, Grekland, Cypern, Litauen, Österrike, Portugal och Rumänien.

17 Cypern, Luxemburg, Malta och Rumänien.

18 Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Estland, Irland, Frankrike, Kroatien, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Österrike, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Finland, Sverige och Förenade kungariket.

På kommissionens särskilda webbportal för direktiv 2009/128/EG finns alla nationella handlingsplaner (både inledande och reviderade)(https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/sustainable_use_pesticides/nap_en). Alla revisionsrapporter finns på http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/audit_reports/

2. NATIONELLA HANDLINGSPLANER

Medlemsstaterna var enligt artikel 4 i direktiv 2009/128/EG tvungna att överlämna sina nationella handlingsplaner till kommissionen och övriga medlemsstater senast den 26 november 2012. Dessa nationella handlingsplaner skulle innehålla kvantitativa mål, riktmärken, åtgärder och tidtabeller för att minska de risker och konsekvenser som användning av bekämpningsmedel innebär för människors hälsa och miljön. Medlemsstaterna var även skyldiga att se över sina nationella handlingsplaner minst vart femte år.

Mer än två tredjedelar av medlemsstaterna underlät att slutföra översynen av sina inledande nationella handlingsplaner inom den lagstadgade tidsfristen på fem år.

Åtta medlemsstater slutförde översynen av de inledande nationella handlingsplanerna inom tidsfristen på fem år[19]. Sju medlemsstater antog nya nationella handlingsplaner efter översynen. Tyskland gjorde dock inga större ändringar, eftersom man ansåg att den inledande nationella handlingsplanen var tillräckligt flexibel. Vid tidpunkten för offentliggörandet av denna rapport hade ytterligare 13 medlemsstater[20] slutfört översynen av sina inledande nationella handlingsplaner, men inte inom tidsfristen på fem år. Återstående sju medlemsstater hade inte slutfört översynen av sina inledande nationella handlingsplaner.

Endast en liten minoritet av medlemsstaterna identifierade specifika exempel på användbara riktmärken och indikatorer på grundval av översynen av de inledande nationella handlingsplanerna.

Tre medlemsstater[21] identifierade användbara riktmärken på grundval av en översyn av de inledande nationella handlingsplanerna. Tyskland fastställde ett riktmärke på en 30 % minskning av möjliga miljörisker fram till 2023, jämfört med genomsnittet under 1996–2005. Danmark införde riktmärken på en 40 % minskning av belastningsindikatorn för bekämpningsmedel[22] och på en 40 % minskning av belastningen från ämnen som inger

[19] Belgien, Danmark, Tyskland, Spanien, Frankrike, Litauen, Luxemburg och Österrike.

[20] Tjeckien, Estland, Irland, Cypern, Lettland, Ungern, Malta, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Finland och Sverige.

[21] Danmark, Tyskland och Frankrike.

[22] I den danska nationella handlingsplanen definieras belastningsindikatorn för bekämpningsmedel som en indikator för möjlig total belastning på hälsa och miljö, baserat på miljö- och hälsoegenskaper hos bekämpningsmedel utifrån försäljningsuppgifter.

mycket stora betänkligheter före utgången av 2015, jämfört med 2011. Slutligen satte Frankrike upp ett riktmärke på en 25 % minskning av användningen av växtskyddsmedel fram till 2020 och på en 50 % minskning av användningen fram till 2025, jämfört med 2015.

Vissa medlemsstater menade i sina inledande nationella handlingsplaner att det var användbart med riktmärken kopplade till operatörsutbildning och provning av utrustning för spridning av bekämpningsmedel (nedan kallade *efterlevnadsbaserade riktmärken*). Även om detta är lagstadgade krav ansåg dessa medlemsstater att fastställande av ett riktmärke i den nationella handlingsplanen bidrog till att framhålla betydelsen av att iaktta direktiv 2009/128/EG på dessa områden.

Tre medlemsstater[23] framhävde användbara indikatorer för riskminskning på grundval av översynen av sina inledande nationella handlingsplaner. Dessa indikatorer var riskindikatorn SYNOPS[24] i Tyskland, belastningsindikatorn för bekämpningsmedel i Danmark och hälso- och miljöriskindexet i Sverige[25]. Övriga medlemsstater uppmärksammade andra åtgärder än indikatorer som de ansåg vara användbara. Det rörde sig bland annat om antal dosenheter[26], resthalter av verksamma ämnen i livsmedel, påvisande av verksamma ämnen i vatten, antalet utbildade personer och mängden växtskyddsmedel som släpps ut på marknaden.

De flesta av medlemsstaterna har inte åtgärdat de svagheter som identifierades av kommissionen i deras inledande nationella handlingsplaner i de reviderade handlingsplanerna. Detta innebär att merparten av de reviderade nationella handlingsplanerna saknar mål och misslyckas med att definiera resultatbaserade riktmärken på hög nivå, för att minska riskerna kopplade till, och beroendet av, växtskyddsmedel.

Av de 15 reviderade nationella handlingsplaner som överlämnades till kommissionen senast den 31 mars 2019 fokuserar 13[27] på att minska riskerna, medan Frankrike och Luxemburg fokuserar på en allmänt minskad användning som ett sätt att minska riskerna.

Endast tre medlemsstater[28] fastställer tydligt definierade, resultatbaserade riktmärken på hög nivå i enlighet med artikel 4.1 i direktiv 2009/128/EG. Danmark sätter upp ett riktmärke på 1,96 för belastningsindikatorn för bekämpningsmedel, och bibehåller därmed riktmärket i den inledande nationella handlingsplanen. Frankrike fastställer ett riktmärke för minskad

[23] Danmark, Tyskland och Sverige.

[24] Riskindikatorn SYNOPS är en modell för bedömning av möjliga risker med växtskyddsmedel i miljön (https://www.nap-pflanzenschutz.de/en/practice/assessment-of-pesticide-use/risk-analysis-synops/).

[25] Indikatorn beskrivs i den svenska nationella handlingsplanen (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/pesticides_sup_nap_swe_sv.pdf).

[26] Antal dosenheter beräknas med utgångspunkt i försäljningsuppgifter och motsvarar ett antal genomsnittsbehandlingar som utförs årligen på alla grödor på nationell nivå i Frankrike (https://agriculture.gouv.fr/quest-ce-que-le-nodu).

[27] Belgien, Tjeckien, Danmark, Irland, Spanien, Cypern, Litauen, Malta, Österrike, Polen, Portugal, Slovenien och Finland.

[28] Danmark, Frankrike och Luxemburg.

användning av växtskyddsmedel med 25 % fram till 2020 och med 50 % fram till 2025, utan att detta ska få negativa konsekvenser för jordbrukarnas inkomster. Luxemburg inför slutligen ett riktmärke på hög nivå för att minska användningen av växtskyddsmedel med 50 % fram till 2030.

Övriga medlemsstater har antingen åtgärdsbaserade eller efterlevnadsbaserade riktmärken. Polen har inrättat en indikator[29] som grundar sig på efterlevnadsnivåer för särskilda aspekter av förordning (EG) nr 1107/2009, t.ex. användning av godkända växtskyddsmedel, och av direktiv 2009/128/EG, t.ex. uppfyllande av kravet för yrkesmässiga användare att vara utbildade, och fastställer ett riktmärke på hög nivå på grundval av utfallet för denna indikator. Belgien och Spanien har båda tydliga riktmärken, men alla är sektorspecifika och avser åtgärder, t.ex. antal informationskampanjer/år, eller antal mönsterjordbruk som ska upprättas, snarare än kvantifierbara konsekvenser, t.ex. antal yrkesmässiga användare som genomför integrerat växtskydd. Slovenien och Finland fastställer båda riktmärken som är befintliga lagstadgade krav, t.ex. att alla relevanta operatörer ska utbildas och att utgångna växtskyddsmedel inte får påträffas i samband med inspektioner.

Det övergripande syftet med de nationella handlingsplanerna bör vara att uppvisa en rimlig ambitionsnivå, men de flesta av de reviderade nationella handlingsplanerna saknar sådana föresatser. Detta illustreras av Cypern, med ett riktmärke för minskade överträdelser av gränsvärden för resthalter till 3 % för livsmedel som produceras i Cypern, och av Spanien, en medlemsstat med nästan en miljon gårdar[30], som fastställer ett riktmärke på minst två försöksjordbruk för att främja integrerat växtskydd.

I bara hälften av de reviderade nationella handlingsplanerna identifieras prioriteringar eller god praxis, och endast en nationell handlingsplan identifierar särskilt farliga verksamma ämnen.

Medlemsstaterna är skyldiga att identifiera antingen prioriteringar eller god praxis i sina nationella handlingsplaner, i enlighet med artikel 15.2 c i direktiv 2009/128/EG. Exempel på prioriteringar är verksamma ämnen, grödor, regioner eller brukningsmetoder som kräver särskild uppmärksamhet. Fem medlemsstater[31] identifierar prioriterade verksamma ämnen i sina reviderade nationella handlingsplaner. Flera medlemsstater, däribland Spanien, Frankrike och Polen, identifierar mindre vanliga grödor och utökar antalet metoder för bekämpning av skadegörare och ogräs för dessa grödor som en prioritering. Slutligen identifierar inte någon reviderad nationell handlingsplan uttryckligen prioriterade regioner eller god praxis.

[29] Finns på: https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/pesticides_sup_nap_pol-rev-2018_en.pdf
[30] Finns på: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ef_m_farmleg&lang=sv
[31] Belgien, Danmark, Frankrike, Luxemburg och Slovenien.

De nationella handlingsplanerna ska innehålla indikatorer för att övervaka användningen av växtskyddsmedel med särskilt farliga verksamma ämnen, i enlighet med artikel 4.1 i direktiv 2009/128/EG. Frankrike är den enda medlemsstat som inkluderar detta i sin nationella handlingsplan, för övervakning av användning av särskilt farliga verksamma ämnen. Övervakningen gäller den mängd verksamma ämnen som är klassificerade som cancerogena, mutagena eller reproduktionstoxiska som säljs varje år.

Även om inga reviderade nationella handlingsplaner identifierar god praxis enligt artikel 15.2 c i direktiv 2009/128/EG, finns det i alla handlingsplaner åtgärder som kan anses vara god praxis. I samband med kommissionens revisioner upptäcktes flera exempel på att medlemsstaterna i vissa fall går längre än minimikraven i direktiv 2009/128/EG. Bland exemplen återfinns bland annat följande:

- Danmark, Irland och Luxemburg kräver att en utbildad och certifierad person finns tillgänglig för att ge råd vid försäljning av växtskyddsmedel för icke-yrkesmässig användning, och Frankrike har förbjudit inköp av växtskyddsmedel för icke-yrkesmässig användning.
- Belgien planerar att förbjuda försäljning av alla kemiska växtskyddsmedel till icke-yrkesmässiga användare, med undantag för allmän- och lågriskkemikalier, och att förbjuda reklam för växtskyddsmedel för icke-yrkesmässig användning.
- Tjeckien planerar för obligatorisk webbaserad registrering av alla ansökningar om växtskyddsmedel från yrkesmässiga användare senast 2022, för att underlätta riktad vattenövervakning.
- Spanien planerar att ta fram en applikation som registrerar alla transaktioner med växtskyddsmedel elektroniskt, och sätter upp ett riktmärke på att minst 50 % av distributörerna ska använda systemet inom den period som omfattas av den nationella handlingsplanen.
- Spanien kräver mer frekvent provning av entreprenörers utrustning för spridning av bekämpningsmedel, eftersom sådan utrustning sannolikt används oftare och inom ett större område.
- Slovenien kräver obligatorisk registrering av all ny utrustning för spridning av bekämpningsmedel. Eventuella brister ska åtgärdas i samband med denna registrering, i stället för att upptäckas vid den första obligatoriska inspektionen fem år senare.
- Belgien fastställer ett riktmärke på att all utrustning för spridning av bekämpningsmedel ska ha avdriftsreducerande munstycken inom den period som omfattas av den nationella handlingsplanen.
- Irland har ett integrerat system för offentligt finansierad utbildning, forskning och rådgivning med avseende på jordbruk, vilket bidrar till att odlarna har uppdaterad och relevant information om integrerat växtskydd.
- Danmark planerar att upprätta ett partnerskap för sprut- och precisionsteknik för att

främja användningen av verktyg såsom GPS-system och drönare. Detta är ett bra exempel på samarbete mellan flera olika intressenter för att uppnå målen i direktiv 2009/128/EG.

3. HARMONISERADE RISKINDIKATORER

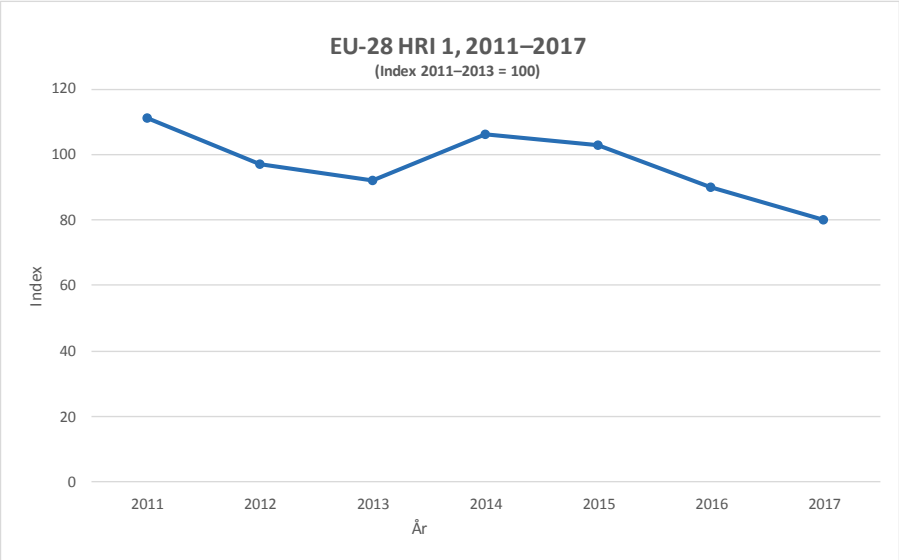
Kommissionen har utarbetat två harmoniserade riskindikatorer, vilka visar att även om riskerna med sålda växtskyddsmedel har minskat, har indikatorn med koppling till produktgodkännanden i nödsituationer ökat kraftigt efter ikraftträdandet av direktiv 2009/128/EG.

Till följd av skyldigheterna i artikel 15.1 i direktiv 2009/128/EG infördes harmoniserade riskindikatorer genom kommissionens direktiv 2019/782[32]. Detta var också i linje med åtagandet som gavs som svar på det europeiska medborgarinitiativet ”Förbjud glyfosat och skydda människor och miljön mot giftiga bekämpningsmedel”. Indikatorerna gör det möjligt för kommissionen att kvantifiera de övergripande framstegen med att minska riskerna kopplade till växtskyddsmedel inom ramen för direktiv 2009/128/EG.

Den första harmoniserade riskindikatorn baseras på mängden växtskyddsmedel som släpps ut på marknaden (säljs) i varje medlemsstat, och den andra riskindikatorn bygger på antalet produktgodkännanden i nödsituationer som beviljas enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 av varje medlemsstat. Båda indikatorerna viktas för att spegla de verksamma ämnenas inneboende farliga egenskaper. Det är lämpligt att använda ett treårigt utgångsvärde vid beräkning av indikatorerna, eftersom den mängd och typ av växtskyddsmedel som används varierar från ett år till ett annat till följd av skillnader i omfattning och allvarlighet hos angreppen av skadegörare och ogräs under olika år.

[32] Kommissionens direktiv (EU) 2019/782 av den 15 maj 2019 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG vad gäller fastställande av harmoniserade riskindikatorer (C/2019/3580)(EUT L 127, 16.5.2019, s. 4).

Figur 1. Tendens för harmoniserad riskindikator 1 (HRI 1), med ett utgångsvärde på 100, på grundval av genomsnittet under 2011, 2012 och 2013.

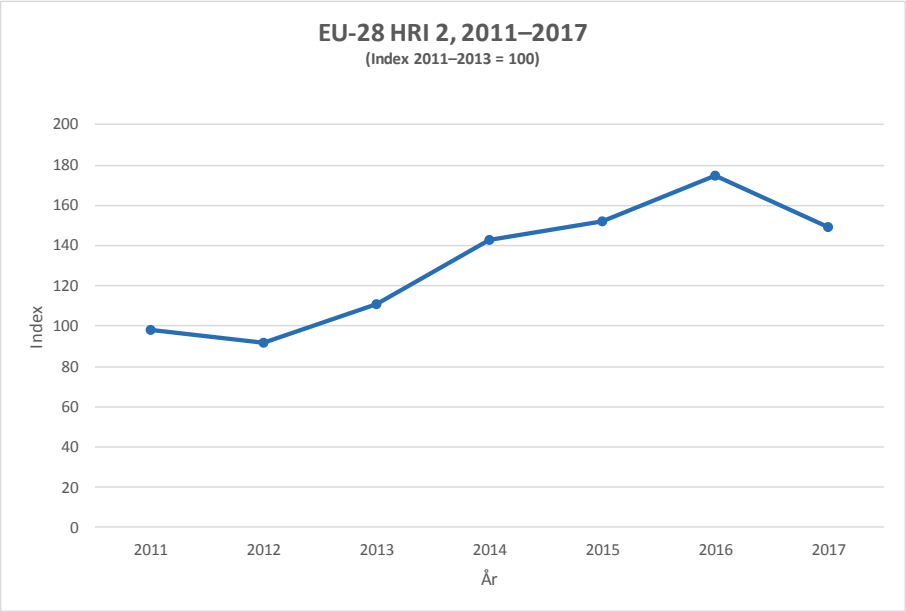

Källa: Europeiska kommissionen.

Harmoniserad riskindikator 1 visar en minskad risk med 20 % från utgångsperioden till 2017, även om mängden växtskyddsmedel som släpptes ut på marknaden var relativt konstant under perioden[33]. Detta tyder på en omställning mot en ökad användning av mindre farliga ämnen. Det finns dock utrymme att ytterligare minska riskerna och användningen genom ett förbättrat genomförande av direktiv 2009/128/EG och ett utökat antagande av integrerat växtskydd, bland annat genom ökad användning av metoder för icke-kemisk bekämpning av skadegörare och ogräs.

[33] Finns på: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=aei_fm_salpest09&lang=sv

Figur 2. Tendens för harmoniserad riskindikator 2 (HRI 2), med ett utgångsvärde på 100, på grundval av genomsnittet under 2011, 2012 och 2013.

Källa: Europeiska kommissionen.

Harmoniserad riskindikator 2 visar en 50 % ökning från utgångsperioden till 2017. Denna indikator baseras på antalet produktgodkännanden i nödsituationer viktade mot de inneboende farliga egenskaperna hos de verksamma ämnena i växtskyddsmedlen. Omfattningen av enskilda produktgodkännanden i nödsituationer (och därmed mängden använda växtskyddsmedel) varierade dock kraftigt, från några få hektar i fall med mindre vanliga grödor till utbredd användning på storskaliga jordbruksgrödor. I och med att mängden använda växtskyddsmedel, eller relaterad information, inte registrerades på samma sätt av alla medlemsstater som beviljade sådana produktgodkännanden under perioden 2011–2017 har det inte varit möjligt att utarbeta en mer sofistikerad indikator.

Godkännandena beviljas av en mängd olika skäl, däribland för nya växtskyddsproblem eller för mindre användningsområden, enligt definitionen i artikel 3.26 i förordning (EG) nr 1107/2009. I en del fall kan godkännandena vara en viktig del i EU:s strategi för att kontrollera spridning av nya skadegörare, eftersom medlemsstaterna kan bevilja dem relativt snabbt efter att en skadegörare har upptäckts. Den betydande ökningen av antalet godkännanden kan emellertid tillskrivas medlemsstaternas underlåtenhet att fullt ut genomföra både direktiv 2009/128/EG och förordning (EG) nr 1107/2009, av skäl som kommer att förklaras nedan.

Tendensen för harmoniserad riskindikator 2 visar att alternativa metoder för att förebygga angrepp av skadegörare och ogräs, för att minska beroendet av växtskyddsmedel, antingen ännu inte är tillgängliga eller inte tillämpas i tillräckligt stor utsträckning. Det framgår även att medlemsstaterna måste fullgöra sina lagstadgade förpliktelser enligt förordning (EG) nr 1107/2009 när det gäller att iaktta tidsfristerna för beslut om att tillåta växtskyddsmedel

och att fullt ut utnyttja möjligheterna för mindre användningsområden som föreskrivs i artikel 51 i förordningen (utvidgning av produktgodkännanden för mindre användningsområden). Detta skulle hjälpa till att bredda odlarnas utbud av regelbundet godkända växtskyddsmedel, vilket uppmärksammas i Refit-utvärderingen av EU:s lagstiftning om växtskyddsmedel och bekämpningsmedelsrester (förordning (EG) nr 1107/2009 och förordning (EG) nr 396/2005)[34].

Medlemsstaterna är skyldiga att beräkna både harmoniserad riskindikator 1 och 2 för att urskilja tendenser i användningen av vissa verksamma ämnen, och för att identifiera prioriteringar, såsom verksamma ämnen, grödor, regioner eller brukningsmetoder som kräver särskild uppmärksamhet, eller god praxis. De måste även informera kommissionen och övriga medlemsstater om resultaten av utvärderingarna samt göra informationen tillgänglig för allmänheten. Än så länge har 20 medlemsstater beräknat och offentliggjort harmoniserad riskindikator 1 och 2, men endast några få medlemsstater har identifierat tendenser i användningen av vissa verksamma ämnen, prioriteringar eller god praxis[35].

Både harmoniserad riskindikator 1 och 2 är indikatorer på hög nivå, och i enlighet med artikel 15 i direktiv 2009/128/EG får medlemsstaterna fortsätta att använda befintliga nationella indikatorer eller anta andra lämpliga indikatorer utöver de harmoniserade indikatorerna, för att bättre spegla tendenserna för risker som är relevanta för deras geografiska område.

Kommissionen har slutligen åtagit sig att i samarbete med medlemsstaterna utarbeta ytterligare harmoniserade riskindikatorer, med beaktande av nya datakällor för att bättre mäta utvecklingen av risker kopplade till användning, och beroende, av växtskyddsmedel. Kommissionen har särskilt identifierat ett behov av att ta fram ett alternativ till harmoniserad riskindikator 2, för att mer exakt spegla riskerna med koppling till produktgodkännanden i nödsituationer som en första prioritering på detta område. Detta skulle inbegripa utarbetande av en ny indikator som baseras på antalet godkännanden, hur omfattande användningen är (t.ex. hur många hektar som behandlas) samt egenskaperna hos de växtskyddsmedel som används, vilket bättre skulle spegla riskerna med denna sorts godkännande.

En mer detaljerad analys av harmoniserade riskindikatorer finns på https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/sustainable_use_pesticides/harmonised-risk-indicators_en.

4. ÖVERGRIPANDE GENOMFÖRANDE AV DIREKTIVET

[34] Finns på: https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/refit_en

[35] Relevant information för varje medlemsstat finns på: https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/sustainable_use_pesticides/harmonised-risk-indicators/trends-hri-ms_en

Trots utbredda förseningar i revideringarna av de nationella handlingsplanerna och avsaknaden av resultatbaserade riktmärken på hög nivå i merparten av de reviderade nationella handlingsplanerna, har medlemsstaterna gjort framsteg vad gäller genomförandet av direktiv 2009/128/EG under de senaste två åren. I de fall där framstegen inte har varit tillfredsställande överväger kommissionen för närvarande flera olika åtgärder, däribland överträdelseförfaranden.

I kommissionens rapport från 2017[36] konstaterades att viktiga framsteg hade gjorts, men slutsatsen drogs att medlemsstaterna behövde göra mer för att genomföra direktivet, i syfte att uppnå de avsedda miljö- och hälsoförbättringarna. I rapporten identifierades kontroll av utrustning för spridning av bekämpningsmedel, information om förgiftningar med bekämpningsmedel och bedömning av genomförandet av integrerat växtskydd som särskilda områden som behövde förbättras.

I rapporten slogs fast att medlemsstaterna behövde se över och förbättra kvaliteten på de nationella handlingsplanerna, genom att fastställa särskilda och mätbara riktmärken och indikatorer som en del av en långsiktig strategi för att minska riskerna med och konsekvenserna av användning av bekämpningsmedel. Dessa riktmärken skulle sedan göra det möjligt för medlemsstaterna att övervaka framstegen med genomförandet av direktiv 2009/128/EG, och vid behov ändra sin strategi.

Kommissionen har vidtagit flera olika åtgärder för att få bukt med svagheterna i medlemsstaternas genomförande. I oktober 2017 skickade den enskilda skrivelser till alla medlemsstater, på grundval av en detaljerad översyn av de inledande nationella handlingsplanerna. I skrivelserna påkallades vilka svagheter som hade identifierats i handlingsplanerna, och medlemsstaterna uppmanades att beakta dessa brister inför eventuella revideringar av handlingsplanerna.

Med utgångspunkt i svaren på skrivelserna genomförde kommissionen en serie riktade revisioner för att bedöma genomförandet av direktiv 2009/128/EG i elva medlemsstater. Dessutom skickades skrivelser till fyra medlemsstater för att klargöra vissa aspekter av genomförandet av direktivet.

Slutligen utarbetade kommissionen ett index för övervakning av efterlevnaden för att sammanfatta medlemsstaternas framsteg med att genomföra artiklarna i direktivet. Indexet visar en 10 % förbättring i det övergripande genomförandet av direktivet under perioden 2017–2019, vilket beskrivs i bilagan.

[36] Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om medlemsstaternas nationella handlingsplaner och om framstegen med genomförandet av direktiv 2009/128/EG om en hållbar användning av bekämpningsmedel (COM(2017) 587), finns på: https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/pesticides_sup_report-overview_sv.pdf

Utifrån svaren på de två omgångarna av skrivelser, resultaten av revisionerna och framstegen enligt indikatorn konstaterar kommissionen att ytterligare framsteg har gjorts sedan 2017 vad gäller genomförandet av direktivet. Till exempel fortsätter de områden som behandlas med flygbesprutning att minska, majoriteten av medlemsstaterna har infört heltäckande system för utbildning och certifiering av operatörer och provning av utrustning för spridning av bekämpningsmedel, och de har vidtagit åtgärder till skydd för vattenmiljön och för att säkerställa att bekämpningsmedel lagras och hanteras på ett säkert sätt.

Genomförandet av vissa aspekter av direktivet uppvisar dock fortfarande brister i en del medlemsstater. Det handlar främst om förseningar när det gäller översyn av de nationella handlingsplanerna, förseningar av provningar av utrustning för spridning av bekämpningsmedel och bristande kontroller av genomförandet av direktivet, t.ex. med avseende på integrerat växtskydd. I de fall där framstegen inte har varit tillfredsställande överväger kommissionen för närvarande flera olika åtgärder, däribland överträdelseförfaranden.

4.1 INTEGRERAT VÄXTSKYDD

Det huvudsakliga problemet vad gäller tillämpningen av direktiv 2009/128/EG är fortsatt medlemsstaternas bedömning av genomförandet av integrerat växtskydd.

I artikel 3.6 i direktivet definieras *integrerat växtskydd* som ”noga övervägande av alla tillgängliga växtskyddsmetoder och därpå följande integrering av lämpliga åtgärder som motverkar utvecklingen av populationer av skadliga organismer och som håller användningen av växtskyddsmedel och andra former av ingrepp på nivåer som är ekonomiskt och ekologiskt försvarbara och minskar eller minimerar riskerna för människors hälsa och miljön”. Kommissionen anser integrerat växtskydd vara en av direktivets hörnstenar, och dess fulla genomförande är nödvändigt för att minska beroendet av bekämpningsmedel.

I bilaga III till direktivet förtecknas de åtta allmänna principerna för integrerat växtskydd; däremot anges inte hur dessa principer ska tillämpas i praktiken, utan detta överlämnas till medlemsstaterna. Dessa kriterier måste i enlighet med subsidiaritetsprincipen fastställas på nationell – eller till och med på regional – nivå, med tanke på de skilda förutsättningarna för jordbruket både mellan och inom medlemsstater, vad gäller klimat, odlade grödor och produktionsmetoder. Medlemsstaterna har dock inte omvandlat de allmänna principerna för integrerat växtskydd till normativa och bedömningsbara kriterier som kan tillämpas av användarna. De behöriga myndigheterna saknar därför sådana kriterier för att bedöma efterlevnaden av integrerat växtskydd, och det finns därmed litet stöd för att integrerat växtskydd tillämpas på ett systematiskt sätt.

Enligt den nuvarande och för framtiden föreslagna lagstiftningen om den gemensamma jordbrukspolitiken ska medlemsstaterna införa system för rådgivning till stödmottagarna om gårdsledning och markförvaltning, och särskilt om de krav som avses i artikel 14 om integrerat växtskydd i direktiv 2009/128/EG. Inom ramen för ett sådant system kan stödmottagare och jordbrukare få råd om god jordbruksprax på frivillig basis, bland annat om integrerat växtskydd.

Alla medlemsstater vidtar åtgärder för att främja integrerat växtskydd, men omfattningen på offentligt finansierad forskning om tillämpat jordbruk varierar kraftigt mellan medlemsstaterna. Dessutom är de strukturer som för samman forskare och jordbrukare – för att sprida de praktiska råd som jordbrukarna behöver – undermåliga i många medlemsstater.

För att åtgärda bristerna i bedömningen av genomförandet av integrerat växtskydd – vilka uppmärksammades i kommissionens rapport från 2017 – har kommissionen anordnat en serie kurser inom ramen för programmet Bättre utbildning för säkrare livsmedel, liksom ett endagsseminarium om integrerat växtskydd. Syftet var att erbjuda medlemsstaterna en ram med hjälp av vilken de kan fastställa normativa och bedömningsbara kriterier att användas för att bedöma genomförandet av integrerat växtskydd.

Trots många goda exempel på forskning om, och främjande av, integrerat växtskydd från medlemsstaternas sida fortsätter dock bedömningen av genomförandet av integrerat växtskydd att vara det vanligaste problemet i tillämpningen av direktiv 2009/128/EG. Medlemsstaterna har följaktligen misslyckats med att utnyttja möjligheterna till ett mer allmänt antagande av integrerat växtskydd, bland annat genom ökad användning av metoder för icke-kemisk bekämpning av skadegörare och ogräs.

5. KOMMISSIONENS ÅTGÄRDER FÖR ATT STÖDJA GENOMFÖRANDET AV DIREKTIVET

I detta avsnitt beskrivs ett antal åtgärder som kommissionen har vidtagit till stöd för direktivets genomförande, också som svar på de begäranden som gjorts av parlamentet.

Efter presentationen av kommissionens rapport från 2017 vid rådets möte (jordbruk och fiske) den 6 november 2017 erkände ministrarna vikten av att uppnå målen i direktiv 2009/128/EG, och av att påskynda genomförandet av principerna för integrerat växtskydd[37]. De identifierade växtskyddsmedel med låg risk, system för övervakning av skadegörare och ogräs, finansiellt stöd, icke-kemiska bekämpningsmetoder och harmoniserade riskindikatorer som viktiga områden för att förbättra genomförandet av principerna för integrerat växtskydd.

[37] Finns på: https://www.consilium.europa.eu/sv/meetings/agrifish/2017/11/06/

Mer nyligen, i februari 2019, antog Europaparlamentet en resolution som inte avser lagstiftning med avseende på genomförandet av direktiv 2009/128/EG[38]. Parlamentet beklagar i resolutionen att medlemsstaternas övergripande genomförandenivå inte är tillräcklig för att minska riskerna kopplade till, och beroendet av, bekämpningsmedel. I resolutionen uppmanas till mer fokus på riskminskning och man betonar att genomförandet av metoder för integrerat växtskydd, såsom icke-kemiska alternativ och växtskyddsmedel med låg risk, spelar en särskilt viktig roll för att uppnå ett fullständigt genomförande av direktivet. Resolutionen avslutas med att uppmana kommissionen och medlemsstaterna att vidta en rad åtgärder för att förbättra genomförandet av direktivet. Dessa åtgärder omfattar upprättande av riktlinjer för att bedöma genomförandet av integrerat växtskydd, skydd av utsatta grupper och allmänheten, större fokus på utveckling av lågriskalternativ till bekämpningsmedel och främjande av precisionsteknik och digital teknik för jordbruket som ett sätt att minska riskerna med bekämpningsmedel.

5.1 BÄTTRE UTBILDNING FÖR SÄKRARE LIVSMEDEL[39]

Kommissionen har gett medlemsstaterna stöd att genomföra direktiv 2009/128/EG genom kurser inom ramen för programmet Bättre utbildning för säkrare livsmedel.

Kommissionen anordnade en serie med tolv kurser om utrustning för spridning av bekämpningsmedel mellan 2015 och 2018, i vilka fler än 200 tjänstemän deltog från samtliga 28 medlemsstater. Genom kurserna informerades medlemsstaterna om hur de skulle fullgöra sina skyldigheter i samband med provning av utrustning för spridning av bekämpningsmedel.

Kommissionen har även organiserat en andra serie med kurser om utrustning för spridning av bekämpningsmedel, som inleddes under det tredje kvartalet 2019. Denna serie bestående av sex kurser är inriktad på inspektions- och kalibreringsmetoder och förväntas få cirka 120 deltagare.

Kommissionen har också tagit fram en serie kurser inom programmet med fokus på genomförandet av integrerat växtskydd. Dessa 14 kurser påbörjades under 2018 och kommer att pågå fram till 2020. Kurserna är skräddarsydda för att spegla de olika grödor som odlas och de olika jordbruksmetoder som tillämpas inom EU. Den kunskap som förmedlas genom kurserna bör förse medlemsstaterna med nödvändiga verktyg för att bedöma genomförandet av integrerat växtskydd på gårdsnivå.

[38] Europaparlamentets resolution av den 12 februari 2019 om genomförandet av direktiv 2009/128/EG om en hållbar användning av bekämpningsmedel (2017/2284(INI)), finns på: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0082_SV.html

[39] Bättre utbildning för säkrare livsmedel är ett utbildningsinitiativ från kommissionen som omfattar livsmedels- och foderlagstiftning samt bestämmelser om djurhälsa samt djur- och växtskydd. För mer information, se: https://ec.europa.eu/food/safety/btsf_en

5.2 GODKÄNNANDE AV VERKSAMMA ÄMNEN

Antalet godkända icke-kemiska ämnen och lågrisk- och allmänkemikalier ökar stadigt.

Kommissionen har vidtagit flera olika åtgärder för att påskynda förfarandena för att släppa ut växtskyddsmedel med låg risk på marknaden. Bland åtgärderna återfinns att före utgången av 2020 prioritera en uppdatering av datakraven och bedömningsmetoderna för mikroorganismer, och att under 2020 påbörja utbildning inom programmet Bättre utbildning för säkrare livsmedel, i syfte att förbättra expertkunskapen i medlemsstaterna för bedömning av ansökningar avseende mikroorganismer och andra biologiska bekämpningsmedel.

Antalet godkända icke-kemiska ämnen och lågrisk- och allmänkemikalier ökar stadigt, från under 60 år 2009 till nästan 120 år 2019. Dessa verksamma ämnen ger jordbrukarna möjlighet att kontrollera skadegörare och ogräs, samtidigt som de minskar riskerna kopplade till växtskyddsmedel.

De farligaste verksamma ämnena håller dessutom på att tas bort från verktygslådan för växtskydd, vilket beskrivs i Refit-utvärderingen av EU:s lagstiftning om växtskyddsmedel och bekämpningsmedelsrester (förordning (EG) nr 1107/2009 och förordning (EG) nr 396/2005).

Det står dock klart att det är nödvändigt att bredda utbudet av godkända icke-kemiska ämnen och lågrisk- och allmänkemikalier. På så sätt ges jordbrukarna ytterligare valmöjligheter för att bekämpa skadegörare och ogräs, och de kan minska sitt beroende av de farligaste verksamma ämnena.

5.3 FORSKNING OCH INNOVATION

Kommissionen stöder flera olika forskningsprojekt för att öka utbudet av alternativa strategier, verktyg och metoder för bekämpning av skadegörare och ogräs, och för att fastställa vilka konsekvenser som användning av bekämpningsmedel får för miljön och människors hälsa.

Kommissionen stöder – genom ramprogrammet för forskning och innovation Horisont 2020 – forskning och innovation för att utveckla mer hållbara strategier, verktyg och metoder för bekämpning av skadegörare och ogräs till stöd för integrerat växtskydd, såsom nya lågriskprodukter, biologisk kontroll och beslutsstödverktyg, och för att fastställa vilka konsekvenser som användning av bekämpningsmedel får för miljön och människors hälsa[40].

[40] Finns på: Samhällsutmaning 2, arbetsprogrammet för 2016–2017 (https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2016_2017/main/h2020-wp1617-food_en.pdf)

Kommissionen har inom ramen för samhällsutmaning 2 bidragit med 159 miljoner euro[41] till stöd för forskning om integrerat växtskydd, nya växtskyddsrisker, alternativ till kemiska bekämpningsmedel och beslutsstödsystem. Inom detta arbetsprogram planeras dessutom, under 2020, finansiering på 6 miljoner euro av en samordnings- och stödåtgärd för ett europeiskt nätverk av mönsterjordbruk för integrerat växtskydd[42]. Utöver integrerat växtskydd stöder kommissionen också forskning om ekologiska metoder och ekologiskt jordbruk, för att främja jordbrukets motståndskraft[43].

Vidare sammanför det europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket[44] (EIP-AGRI) europeiska forsknings- och innovationsprojekt som finansieras genom Horisont 2020 med mindre operativa grupper[45] som arbetar på nationell och regional nivå inom ramen för landsbygdsutvecklingspolitiken. Den interaktiva innovationsstrategi som förespråkas av EIP-AGRI, som bygger på ett tillvägagångssätt med flera aktörer, uppmuntrar samarbete mellan aktörer med olika men kompletterande typer av kunskap (forskare, jordbrukare, rådgivare, företag, icke-statliga organisationer etc.). På detta sätt överbryggs klyftan mellan forskning och praktik, särskilt på växtskyddsområdet.

5.4 DIREKTIVETS ARBETSGRUPP

De möten med arbetsgruppen för direktiv 2009/128/EG som anordnas av kommissionen ger medlemsstaterna möjlighet att diskutera direktivets genomförande och utbyta bästa praxis.

Kommissionen organiserar möten med arbetsgruppen för direktiv 2009/128/EG två gånger om året. Under mötena diskuterar medlemsstaterna direktivets genomförande och utbyter bästa praxis. Dessutom har relevanta intressenter såsom Pesticide Action Network Europe, European Crop Protection Association och SPISE (Standardised Procedure for the Inspection of Sprayers in Europe) nyligen presenterat sitt arbete på arbetsgruppens möten.

I maj 2019 anordnade kommissionen ett gemensamt möte med arbetsgruppen för direktiv 2009/128/EG och arbetsgruppen för kontroll av efterlevnad när det gäller växtskyddsmedel, i syfte att diskutera frågor av gemensamt intresse i samband med en workshop om integrerat

och arbetsprogrammet för 2018–2020 (SFS-04, SFS-05 och SFS-6)(https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-food_en.pdf).

41 Finns på: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/factsheet-agri-plant-health_en.pdf

42 Finns på: SFS-6-2018-2020, på https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-food_en.pdf

43 Finns på: https://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2018-18/agri_factsheets_07_ecological-approaches_ok_1545C778-C5D7-AA24-163D1DD06A4CDF2F_51894.pdf

44 Finns på: https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en

45 Finns på: https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/about/operational-groups

växtskydd. Avsikten med workshoppen var att hjälpa medlemsstaterna att bedöma genomförandet av integrerat växtskydd på gårdsnivå, med kurserna om integrerat växtskydd inom ramen för Bättre utbildning för säkrare livsmedel som grund.

Det senaste mötet med direktivets arbetsgrupp, i november 2019, hölls tillsammans med arbetsgruppen för miljöstatistik inom jordbruket. Frågor av gemensamt intresse diskuterades, i synnerhet med avseende på att utarbeta mer användbara harmoniserade riskindikatorer.

5.5 DIREKTIVETS WEBBPORTAL

Webbportalen om direktiv 2009/128/EG underlättar utbytet av relevant information om direktivet och om integrerat växtskydd mellan medlemsstaterna och andra intressenter.

Under 2017 skapade kommissionen en särskild webbportal för direktiv 2009/128/EG, https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/sustainable_use_pesticides_en, vilket hade föreslagits av expertgruppen för hållbart växtskydd, inrättad 2016 under det nederländska ordförandeskapet. Syftet med webbportalen är att underlätta utbytet av relevant information om direktiv 2009/128/EG och om integrerat växtskydd.

Sammanlagt 27 medlemsstater[46] har tillhandahållit totalt 240 länkar till webbplatser, som är sökbara både efter ämne och medlemsstat, för att underlätta delning av relevant information bland berörda parter.

5.6 HÅLLBAR ANVÄNDNING AV BEKÄMPNINGSMEDEL INOM RAMEN FÖR DEN NUVARANDE OCH FRAMTIDA GEMENSAMMA JORDBRUKSPOLITIKEN

Den gemensamma jordbrukspolitiken stöder, och de strategiska planerna för den framtida gemensamma jordbrukspolitiken kommer att fortsätta stödja, många aspekter av hållbar användning av bekämpningsmedel.

Den nuvarande gemensamma jordbrukspolitiken innehåller flera instrument som är och som i framtiden kommer att vara än mer relevanta och ändamålsenliga för en hållbar användning av bekämpningsmedel och integrerat växtskydd. Den gemensamma jordbrukspolitiken har till exempel bidragit till en markant ökning av ekologiskt jordbruk; under 2018 brukades 7,5 %

[46] Bulgarien har ännu inte skickat några länkar för delning på direktivets webbportal.

av den utnyttjningsbara jordbruksarealen med hjälp av ekologiska produktionssystem, jämfört med 2 % år 2000[47].

Framtidens villkorlighetssystem[48] kommer att inbegripa de mest relevanta delarna av principerna för integrerat växtskydd, i synnerhet växtföljd och krav på en minsta jordbruksareal för icke-produktiva objekt, liksom andra relevanta bestämmelser i direktiv 2009/128/EG. Kommissionen föreslår även bättre integrering av systemet för rådgivning till jordbrukare, bättre samordning med forskningen och förbättrad kunskapsöverföring från nätverken för den gemensamma jordbrukspolitiken. Förslaget behåller det nuvarande stödet för ett miljö- och klimatvänligt jordbruk, som ger jordbrukarna incitament till att genomföra alternativa (t.ex. biologiska) metoder för bekämpning av skadegörare och ogräs. Den nuvarande gemensamma jordbrukspolitiken innehåller miljöanpassningsmetoder som ger jordbrukarna direktstöd, och i framtiden kommer medlemsstaterna att ha större möjligheter att definiera så kallade miljösystem, bland annat för att främja alternativ till bekämpningsmedel. För sådant incitamentpåverkande stöd är det grundläggande att tydligt definiera obligatoriska principer för integrerat växtskydd, vilket går utöver de obligatoriska kraven.

Medlemsstaterna kommer nu – i sina strategiska planer för den gemensamma jordbrukspolitiken – att behöva visa hur dessa planer kommer att bidra till de långsiktiga nationella målen inom ramen för miljö- och klimatlagstiftningen, där direktiv 2009/128/EG ingår. Detta omfattar också de nationella handlingsplanerna enligt direktivet, med sina kvantitativa mål, riktmärken, åtgärder, tidtabeller och indikatorer för att minska de risker och konsekvenser som användning av bekämpningsmedel innebär för människors hälsa och miljön. Resultaten av genomförandet av medlemsstaternas planer för den gemensamma jordbrukspolitiken kommer att övervakas, och effekterna kommer att mätas med hjälp av fastställda indikatorer. Detta kommer – under kommissionens överinseende – att säkerställa att den gemensamma jordbrukspolitiken kommer att stödja jordbruksmetoder för hållbar användning av bekämpningsmedel i linje med behoven och riktlinjerna i den gröna given.

5.7 ÖVERSYN AV DIREKTIVET

Mot bakgrund av de brister som har identifierats i genomförandet av direktiv 2009/128/EG, och intressenternas oro vad gäller användningen av bekämpningsmedel, kommer kommissionen att utvärdera i vilken utsträckning direktivet har uppnått de avsedda målen. Resultaten av utvärderingen kommer att ligga till grund för framtida åtgärder för att minska användningen av och riskerna med kemiska bekämpningsmedel inom ramen för Från jord till bord-strategin och strategin för biologisk mångfald. De kommer även att användas för att

[47] Finns på: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Organic_farming_statistics

[48] Både i det nuvarande systemet med tvärvillkor och det föreslagna villkorlighetssystemet finns en koppling mellan mottagandet av fullt jordbruksstöd och iakttagandet av grundläggande regler om miljö och folkhälsa.

definiera och stödja framtida politiska valmöjligheter, bland annat en revidering av direktiv 2009/128/EG.

6. SLUTSATSER

Det var mindre än en tredjedel av medlemsstaterna som slutförde översynen av sina nationella handlingsplaner inom den lagstadgade tidsfristen på fem år. Av de medlemsstater som har sett över de nationella handlingsplanerna är det endast en minoritet som åtgärdat de svagheter som kommissionen identifierade i handlingsplanerna inledningsvis – det är bara 20 % av de reviderade nationella handlingsplanerna som innehåller resultatbaserade riktmärken på hög nivå som en del av en långsiktig strategi för att minska riskerna med och konsekvenserna av bekämpningsmedel. Trots dessa brister har medlemsstaterna gjort framsteg när det gäller att genomföra direktiv 2009/128/EG. Merparten av medlemsstaterna har infört heltäckande system för utbildning och certifiering av operatörer, liksom ett flertal åtgärder för vattenskydd och säker hantering och lagring av bekämpningsmedel. Å andra sidan ligger efterlevnaden av integrerat växtskydd på en låg nivå, och det finns litet stöd för att principerna för integrerat växtskydd tillämpas på ett systematiskt sätt.

Harmoniserad riskindikator 1 visar att riskerna för människors hälsa och miljön som kommer från sålda växtskyddsmedel i EU har minskat sedan ikraftträdandet av direktiv 2009/128/EG. Denna riskminskning har dessutom inträffat under tiden som mängden sålda och använda växtskyddsmedel har legat på en relativt konstant nivå, vilket visar att andra typer av bekämpningsmedel har börjat säljas och användas i EU. Samtidigt visar harmoniserad riskindikator 2 att antalet produktgodkännanden som beviljas i nödsituationer har ökat. Det finns dock stort utrymme att ytterligare minska riskerna genom ett mer fullständigt genomförande av direktivet, i synnerhet ett utökat antagande av integrerat växtskydd, bland annat genom ökad användning av metoder för icke-kemisk bekämpning av skadegörare och ogräs. I linje med de senaste rekommendationerna från revisionsrätten åtar sig kommissionen också att utarbeta ytterligare indikatorer för att bättre spegla utvecklingen av användningen av bekämpningsmedel och därmed förbundna risker, särskilt med avseende på produktgodkännanden i nödsituationer.

Kommissionens pågående arbete, genom de åtgärder som beskrivs ovan och genom revisioner, övervakning och utbildning, har resulterat i att genomförandet av direktivet – om än inte kvaliteten på de nationella handlingsplanerna – håller på att förbättras. I de fall där medlemsstaterna inte fullgör sina skyldigheter enligt direktivet överväger kommissionen för närvarande ytterligare insatser, däribland möjliga överträdelseförfaranden. Med utvärderingen som underlag kommer kommissionen att ta fram ett lagförslag om en revidering av direktivet.

Slutligen kommer kommissionen att vidta åtgärder inom ramen för Från jord till bord-strategin och strategin för biologisk mångfald, för att fram till 2030 minska användningen av

och riskerna med kemiska bekämpningsmedel med 50 % och minska användningen av de farligare bekämpningsmedlen med 50 %. I detta syfte kommer kommissionen att revidera direktiv 2009/128/EG, stärka bestämmelserna om integrerat växtskydd och främja ökad användning av alternativa sätt att skydda skördarna från skadegörare och sjukdomar.